

LAUSUNTOPYYNTÖ EETTISELTÄ TOIMIKUNNALTA

Kasvatus muuttuvassa yhteiskunnassa (Education in a Changing Society) -projekti on Suomen Akatemian rahoittama vertaileva pitkittäistutkimus yhteiskunnallisten muutosten heijastumisesta päivähoitoon Suomessa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa.

Tiedonkeruumenetelminä käytetään lapsikohtaista päivähoitokasvatuksen arviointia (kyselyt vanhemmille ja päivähoitohenkilöstölle), päiväkodinjohtajien haastatteluja sekä päiväkotiympäristön ulkoista laadunarviointia havainnoinnin keinoin.

Tutkimuksen toteuttamiseksi Yhdysvalloissa projektilta edellytetään eettisen toimikunnan lausuntoa, joka vastaisi yhdysvaltalaista IRB (Institutional Review Board) hyväksyntää. Lausunto on ratkaisevassa asemassa tutkimusluvan saamiselle sekä tiedonkeruun toteuttamiselle päiväkodeissa Yhdysvalloissa. Pitkittäistutkimuksen aiemmissa vaiheissa vuosina 1990–2001 tutkimukselta ei edellytetty IRB hyväksyntää.

Ystävällisesti,

Eeva Hujala
Vanhempi tutkija, Suomen Akatemia
Professori, Tampereen yliopisto
eeva.hujala@uta.fi
+358 40 5408550

TIIVISTELMÄ TUTKIMUKSESTA

Kasvatus muuttuvassa yhteiskunnassa (Education in a Changing Society) -projekti on vertaileva pitkittäistutkimus yhteiskunnallisten muutosten heijastumisesta päivähoitoon Suomessa, USA:ssa ja Venäjällä. Tutkimus perustuu varhaiskasvatuksen kontekstuaaliseen teoriaan. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää perheessä ja päivähoidossa ja niiden kasvatustehtävissä tapahtuneita muutoksia kahdenkymmenen vuoden aikana 1990-luvun vaihteesta alkaen ja arvioida yhteiskunnallisten muutosten vaikutusta päivähoiton toteutumiseen. Erityinen mielenkiinto kohdistuu perheessä ja päivähoidossa tapahtuvan kasvatuksen integroitumiseen eri kasvatusjärjestelmissä.

Tutkimus on kolmivaiheinen. Ensimmäinen vaihe toteutettiin Suomen Akatemian rahoituksella vuosina 1990–1991. Toinen vaihe toteutettiin vuosina 2000–2001 myös Akatemian tuella. Tutkimuksen kolmas ja viimeinen vaihe sijoittuu vuosille 2010–2011.

Tutkimuksen informanteina Suomessa, Venäjällä ja Yhdysvalloissa ovat 3–5-vuotiaiden päivähoitolasten vanhemmat, päivähoiton kasvattajat ja päiväkodin johtajat. Tiedonkeruumenetelminä käytetään lapsikohtaista päivähoitokasvatuksen arviointia, päivähoitohenkilöstön focus group -keskusteluja, päiväkodin johtajien haastatteluja ja päiväkotiympäristön laadunarviointia.

Kukin vaihe on poikkileikkaus Suomen, Venäjän ja USA:n päivähoidosta kyseisinä ajankohtina. Poikkileikkausaineisto analysoidaan maakohtaisina case -tyyppisinä kokonaisuuksina triangulaation pohjalta. Pitkittäistutkimuksen tulostuksessa käytetään sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista metodologiaa, jolla pyritään analysoimaan ja vertailemaan päivähoiton yhteiskunnallisia kytkeitä eri maissa ja löytämään tilastollisia selitysmalleja yhteiskunnan rakenteellisten tekijöiden, päivähoiton toteutuksen, vanhempien päivähoitokokemusten ja lasten käyttäytymisen välille. Kulttuurisen luotettavuuden saavuttamiseksi tutkimus toteutetaan yhteistyössä venäläisten ja amerikkalaisten tutkijoiden kanssa.

TUTKIMUKSEN EETTISYYDEN ARVIOINTI

Tutkimuksen eettiset näkökulmat huomioidaan tutkimuksen suorittamisen kaikissa vaiheissa. Tutkimustietoa kerätään tutkimukseen osallistuvista päiväkodeista kyselylomakkeella henkilökunnalta ja lasten vanhemmilta, päiväkodin johtajaa haastatteleamalla sekä päiväkodin toimintaa havainnoimalla. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja tutkimuksen voi jättää kesken sen kaikissa vaiheissa. Osallistujille jaetaan kirjallista tietoa tutkimuksen tarkoitukseen, toteutukseen ja dokumentointiin liittyvistä seikoista. Päiväkotihenkilöstölle järjestetään koulutus- ja keskustelutilaisuus tiedonkeruun alkuvaiheessa kussakin tutkimuspäiväkodissa. Vanhemmille jaetaan kirjallinen selvitys tutkimuksesta ja heidän suostumuksensa osallistumiseen kysytään. Yhdysvalloissa kirjallinen lupa on edellytys tiedonkeruun toteuttamiselle.

Tutkimuksen havainnointi suoritetaan päiväkotiryhmissä ulkoisena, ryhmäkohtaisena havainnointina, eikä yksittäisiä henkilöitä koskevaa tietoa tallenneta. Päiväkodinjohtaja myöntää luvan ryhmäkohtaiselle havainnoinnille ja lapsille kerrotaan tutkimuksesta sekä tutkijan vierailusta. Lapsilta kysytään lupa tutkijan havainnoinnille. Tutkimus ei aiheuta tutkittaville fyysistä tai henkistä haittaa ja tutkija pyrkii tutkittavia arvostavaan kohteluun niin aineiston keruu kuin julkaisu vaiheessa.

Tutkittavien yksityisyys taataan, samoin tietosuoja. Tutkittavien anonymiteetti säilytetään tutkimuksen kaikissa vaiheissa, eikä suoria tunnisteita, kuten henkilötietoja dokumentoida. Tutkittavat saavat numeron, joka toimii tutkijalle tunnisteena. Henkilön nimeen liittyvän numeron koodausavain säilytetään erillään analysoitavasta aineistosta ja vain tutkijalla on mahdollisuus purkaa kooditus. Tutkittavilta kerätyt kirjalliset suostumukset arkistoidaan erillään muusta aineistosta Tampereen yliopiston varhaiskasvatuksen yksikön tutkimusarkistoon.

Tutkimusaineisto tallennetaan sähköiseen muotoon ja siitä otetaan varmuuskopiot. Analysoitava data saatetaan raakamuotoon, eikä tunnisteita tallenneta. Jatkotutkimuksia varten säilytettävä aineisto karkeistetaan ja aineiston jatkokäyttäjiltä edellytetään aineistoa koskeva käyttöehtositoumus.

Tampereen alueen Ihmistieteiden eettinen toimikunta

Lausunto 3/2010

Vastaava tutkija: Eeva Hujala, Kasvatustieteiden laitos, Tampereen yliopisto

Tutkimussuunnitelma *"Education in a Changing Society"*

Tampereen alueen ihmistieteiden eettinen toimikunta on kokouksessaan 13.12.2010 perehtynyt kyseiseen tutkimussuunnitelmaan ja sen liitteiksi tarkoitettuihin asiakirjoihin.

Toimikunta ei nähnyt periaatteellisia eettisiä ongelmia tutkimuksen suorittamiseksi esitetystä muodosta. Projektin Yhdysvalloissa tapahtuvaa tutkimusosiota varten on laadittu erillinen englanninkielinen lausunto.

Lopullista, tutkimusta kokonaisuudessaan käsittelevää lausuntoa varten tutkijoita pyydetään toimittamaan toimikunnan nähtäväksi suomenkieliset informaatio- ja suostumuslomakkeet sekä tutkimuslomakkeet.

Mainitut asiakirjat tulee toimittaa sähköpostitse toimikunnan sihteerille. Puheenjohtaja päättää toimikuntaa kuultuaan hakemuksen puoltamisesta.

Toimikunnan päätös: puolletaan, ei eettisiä ongelmia.

Tampereella 21.2.2011

Markku Ojanen
puheenjohtaja

Jarmo Wahlfors
sihteeri